

SIILINJÄRVEN ESIOPETUKSEN JA PERUSOPETUKSEN VALMISTAVAN OPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMA

1 OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEET

Opetushallitus (OPH) on hyväksynyt 13.11.2015 maahanmuuttajille järjestettävän perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet.

Perusopetukseen valmistavaa opetusta antavan opetuksen järjestäjän tulee laatia ja hyväksyä opetussuunnitelma noudattaen annettuja perusteita.

Perusopetuslaissa (628/1998) säädetään maahanmuuttajille järjestettävästä perusopetukseen valmistavasta opetuksesta. Perusopetukseen valmistava opetus on tarkoitettu niille maahanmuuttajataustaisille oppilaille, joiden suomen tai ruotsin kielen taito ja/tai muut valmiudet eivät riitä esi- tai perusopetuksen ryhmässä opiskelemiseen. Opetusta annetaan 6–10 -vuotiaille vähintään 900 tuntia ja tätä vanhemmille vähintään 1000 tuntia. Opetukseen osallistuvalla on oikeus siirtyä perusopetukseen tai esiopetukseen jo ennen edellä todettujen tuntimäärien täyttymistä, jos hän pystyy seuraamaan perusopetusta tai esiopetusta. Opetusta varten ei ole määritelty valtakunnallista tuntijakoa eikä oppimäärää. Perusopetuslain mukaan oppilailla on oikeus työpäivinä opetussuunnitelman mukaiseen opetukseen ja ohjaukseen.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelmassa tulee olla kuvattuna:

- toimintakulttuuri ja sen periaatteet
- opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt
- periaatteet oppilaan oman opinto-ohjelman laatimiseksi
- oppilashuollon ja siihen liittyvän yhteistyön järjestäminen
- ohjaustoiminta oppimisen tukena
- oppimisen ja koulunkäynnin tuki
- suunnitelma kasvatustieteellisten ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista
- yhteistyö esi- ja perusopetuksen kanssa
- kodin ja koulun yhteistyö
- yhteistyö muiden tahojen kanssa
- oppilaan arviointi ja todistukset.

2 VALMISTAVAN OPETUKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET SISÄLLÖT

2.1 YLEISET TAVOITTEET

Valmistavan opetuksen tavoitteena on edistää opetukseen osallistuvan oppilaan suomen kielen taitoa, tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä antaa tarvittavia valmiuksia perusopetukseen siirtymistä varten. Valmistavassa opetuksessa kehitetään oppilaan laaja-alaista osaamista sekä annetaan opetusta perusopetuksen oppiaineissa ja mahdollisuuksien mukaan oppilaan omassa äidinkielessä oppilaan omassa opinto-ohjelmassa tarkemmin määritetyllä tavalla. Laaja-alaisen osaamisen ja eri

oppiaineiden opetuksessa noudatetaan soveltuvin osin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita.

Oppilaan oman opinto-ohjelman tavoitteet asettaa siten, että oppilas saa omalle taito- ja ikätasolleen soveltuvaa luku- ja kirjoitustaidonopetusta. Oppilaan oman äidinkielenopetuksella voidaan edistää oppilaan luku- ja kirjoitustaitoa. Luku- ja kirjoitustaidon omaksumiseen ja varmentamiseen varataan riittävästi aikaa. Mikäli oppilaan taidot eivät riitä perusopetuksessa opiskeluun, tulee oppilaan omassa opinto-ohjelmassa kiinnittää erityistä huomiota riittävään ja oikea-aikaiseen tukeen perusopetukseen siirryttäessä. Tarvittaessa oppilas voi jatkaa perusopetukseen valmistavassa opetuksessa, siirtyä opiskelemaan vuosiluokkiin sitomattoman opinto-ohjelman mukaisesti tai muulla tavoin hänelle parhaiten soveltuvin tukiin. Perusopetukseen siirtyvän luku- ja kirjoitustaidottoman oppilaan riittävästä tuesta huolehditaan.

2.1.1 KIELIT AidON TAVOITTEET

Valmistavassa opetuksessa pääpaino on suomi toisena kielenä –opinnoissa, joiden osalta tavoitteena on kehittyvä alkeistaito. Opetuksessa noudatetaan soveltuvin osin perusopetuksen ja esiopetuksen S2 –oppimäärän opetussuunnitelman perusteita. S2 -opinnot ovat pohjana kaikille muille opinnoille. Valmistavassa opetuksessa S2 -opintojen tavoitteena on antaa oppilaille tarvittavat valmiudet siirtyä perusopetukseen.

Suomen kieltä ja sanastoa opetetaan ja opitaan myös muissa oppiaineissa ja erilaisissa viestintätilanteissa. Opetuksessa keskitytään kehittämään yksilöllisesti oppilaan kielitaidon keskeisiä osa-alueita ja kasvattamaan sanavarastoa.

Opetuksen lähtökohtana on oppilaalle merkitykselliset ja tarpeelliset kielenkäyttötilanteet ja tekstilajit. Keskeisiä motivaatiotekijöitä suomen kielen oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys oppilaille ja osallisuuden kokemukset. Suomen kielen opetuksen tavoitteiden määrittelyssä, sisältöjen valinnassa ja opetusjärjestelyissä otetaan huomioon, että oppilaat ovat iältään, oppimisvalmiuksiltaan ja taustaltaan erilaisia.

Esiopetuksessa keskeiset sisältöalueet harjaannuttavat kielenkäyttöön eri tilanteissa ja kotoutuminen suomalaiseen kulttuuriin mahdollistuu. Suomen kielen oppiminen nivoutuu esiopetuksessa kaikkiin esiopetuksen osa-alueisiin. Esiopetuksessa S2 -kielen oppimista voidaan tukea leikin, toiminnan, tehtävien ja draaman keinoin.

2.1.2 OPPILAAN OMAN ÄIDINKIELEN TAVOITTEET

Oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteena on tukea ja edistää äidinkielen hallintaa, kulttuuritaustan tuntemusta ja kulttuuri-identiteetin kehittymistä. Oman äidinkielen hyvä hallinta luo edellytyksiä myös suomen kielen oppimiselle ja tällä kielellä tapahtuvalle muulle oppimiselle. Oppilaan omalla äidinkielellä tuettu opetus edistää eri oppiaineiden sisältöjen omaksumista. Oppilaan oman äidinkielen opetusta järjestetään mahdollisuuksien mukaan.

2.1.3 MUIDEN OPPIAINEIDEN TAVOITTEET

Valmistavan opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan aikaisemmat opinnot. Opetuksessa hyödynnetään oppilaan tietämystä oman kieli- ja kulttuurialueensa luonnosta,

elämäntavoista, historiasta ja yhteiskunnasta, kielistä ja kulttuureista. Valmistavan opetuksen aikana muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja sisällöt noudattavat soveltuvin osin perusopetuksen ja esiopetuksen opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Sisältöjä suunniteltaessa otetaan huomioon kunkin oppiaineen keskeinen käsitteistö, työtavat ja välineet.

Valmistavassa opetuksessa hyödynnetään kokemuksellisia ja toiminnallisia oppimisympäristöjä ja monipuolisia opetusmenetelmiä ja työtapoja. Monipuoliset oppimisympäristöt tarjoavat oppilaalle mielekkäitä ja monipuolisia tilanteita käyttää kieltä eri kommunikaatioympäristöissä. Oppimisympäristöt tutustuttavat oppilasta suomalaiseen kulttuuriin ja edistävät hänen kotoutumistaan lähiympäristöön sekä laajemmin suomalaiseen yhteiskuntaan. Erilaiset tilanteet kehittävät oppilaan kykyä toimia sekä itsenäisenä yksilönä että yhteisön jäsenenä ja antavat valmiuksia elinikäiseen oppimiseen.

2.2 OPETUSJÄRJESTELYT

Siilinjärvellä järjestetään valmistavaa opetusta kaikille niille esi- ja perusopetusikäisille maahanmuuttajataustaisille oppilaille, joiden suomenkielentaito ei riitä perusopetuksessa opiskelemiseen.

Valmistava opetus järjestetään oppilaan lähikoulussa, jolloin hän integroituu omaan luonnolliseen ympäristöönsä. Koulukaverit ovat lähellä ja heitä on helppo tavata koulun ulkopuolellakin. Lähikouluperiaate kotouttaa maahanmuuttajaoppilaan mahdollisimman hyvin osaksi suomalaista yhteiskuntaa. Esikouluikäiset maahanmuuttajat integroidaan tarvittavin tukitoimin esikouluryhmiin (1-2 vuotta), tarvittaessa esikouluikäinen voi osallistua myös valmistavaan opetukseen.

Luokkaintegraatiossa käytettäviä tukitoimia voivat olla:

1. koulunkäynninohjaaja / koulunkäynninavustaja
2. tukiopestuntit
3. suomi toisena kielenä S2 -tunti
4. erityisopetus

Tavoitteena on, että valmistavassa opetuksessa vietetyn lukuvuoden jälkeen oppilas voisi jatkaa oman ikäryhmänsä mukaisessa perusopetuksen ryhmässä. Tällöin hänelle laaditaan henkilökohtainen oppimissuunnitelma.

3. TOIMINTAKULTTUURI JA SEN PERIAATTEET

3.1 OPPIMISYMPÄRISTÖ JA OPETUKSEN EHEYTTÄMINEN

Oppilaalle luodaan turvallinen oppimisympäristö, joka tukee ja edistää oppilaan tasapainoista kehitystä. Oppilas tutustuu suomalaiseen kouluun ja kulttuuriin ja edistetään hänen kotoutumistaan suomalaiseen yhteiskuntaan. Koulu toimii lapsen ja nuoren keskeisenä kotouttajana suomalaiseen yhteiskuntaan. Oppimisympäristöjen osalta noudatetaan soveltuvin osin perusopetuksen ja esiopetuksen opetussuunnitelmaa.

Opetuksen eheyttäminen on tärkeä osa perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuuria. Sen tavoitteena on auttaa oppilaita yhdistämään suomen kielen sekä eri oppiaineiden tietoja ja taitoja sekä jäsentämään niitä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi

vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Kokonaisuuksien tarkastelu ja tiedonaloja yhdistelevät, tutkivat työskentelyjaksot ohjaavat oppilaita soveltamaan tietojaan ja tuottavat kokemuksia osallistumisesta tiedon yhteisölliseen rakentamiseen. Oppilaat voivat näin hahmottaa koulussa opiskeltavien asioiden merkitystä oman elämän ja yhteisön sekä yhteiskunnan ja ihmiskunnan kannalta. Samalla he saavat aineksia maailmankuvansa laajentamiseen ja jäsentämiseen. Opetuksen eheyttäminen edellyttää sekä opetuksen sisältöä että työtapoja koskevaa pedagogista lähestymistapaa, jossa kunkin oppiaineen opetuksessa ja erityisesti oppiainerajat ylittäen tarkastellaan todellisen maailman ilmiöitä tai teemoja kokonaisuuksina. Eheyttämisen tapa ja kesto voi vaihdella oppilaiden tarpeista ja opetuksen tavoitteista riippuen. Suomen kielen sekä muiden oppiaineiden muodostamat monialaiset oppimiskokonaisuudet edistävät perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oppilaan laaja-alaisen osaamisen kehittymistä. Oppimiskokonaisuuksien aiheet suunnitellaan paikallisesti ilmentämään perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuurin periaatteita.

4 OHJAUS JA TUKITOIMET

4.1 OPPILAAN OMA OPINTO-OHJELMA

Koska valmistavan opetuksen oppilaiden kielitaito ja muut valmiudet vaihtelevat, valmistavaa opetusta varten ei ole määritelty valtakunnallista tuntijakoa tai oppimääriä, vaan jokaiselle oppilaalle laaditaan oma opinto-ohjelma. Oppilaan omaan oppimissuunnitelmaan kirjataan:

1. oppilaan lähtötaso, kuten koulunkäyntihistoria, kielitaito ja oppilaan vahvuudet
2. oppilaan henkilökohtaiset oppimistavoitteet, joita tarkistetaan kerran lukuvuodessa (syyslukukaudella). Näin käytäntö olisi yhtenäinen muiden oppimissuunnitelmien ja HOJKSien tarkistamisen kanssa.
3. opiskeltavat oppiaineet, niiden tuntimäärät sekä opetuksen sisältö
4. opetusryhmä
5. ohjauksen järjestäminen ja mahdollisesti tarvittavat tukitoimet.

Opinto-ohjelma voi olla osa kotouttamislain mukaista oppilaan kotoutumissuunnitelmaa.

Opinto-ohjelmaa laadittaessa opettaja keskustee vanhempien ja oppilaan kanssa. Näiden keskustelujen pohjalta opettaja tekee opinto-ohjelman, joka tarkistetaan ja täydennetään vanhempien tapaamisessa.

4.2 OPPILAAN TUKI

Kun perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana selviää oppilaan tarve opiskelun tukeen, tuki annetaan oppilaalle parhaiten soveltuvalla tavalla. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oppilaille annetaan tarvittaessa tukiopetusta, oppilashuollollisia tukitoimenpiteitä sekä osa-aikaista erityisopetusta.

4.3 OPPILASHUOLTO

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaalla on oikeus oppilashuoltoon. Oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa. Valmistavassa opetuksessa kiinnitetään erityistä huomioita oppilaiden

tuen tarpeiden varhaiseen tunnistamiseen ja tukitoimet aloitetaan heti tarpeen ilmetessä. Lisäksi huoltajille annetaan riittävät tiedot suomalaisen koulu-, sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmän tukitoimien saatavuudesta, menetelmistä ja käytännöistä. Tukea suunniteltaessa tehdään yhteistyötä perheen sekä perheelle mahdollisesti tehtävän kotoutumissuunnitelman laatijoiden kanssa. Tarvittaessa on huolehdittava tulkkauksen järjestämisestä. Oppilaan tuen tarpeet arvioidaan valmistavan opetuksen aikana yhteistyössä koulun oppilashuoltohenkilöstön kanssa. Oppilashuollon osalta noudatetaan soveltuvin osin perusopetuksen ja esiopetuksen opetussuunnitelmaa.

4.4 YHTEISTYÖ

Valmistavan opetuksen oppilaan opettajat tekevät tiivistä yhteistyötä tarvittavien tahojen kanssa. Opetuksen järjestäjä luo edellytykset kodin ja koulun yhteistyölle. Yhteistyön lähtökohtana on osapuolten yhdenvertainen ja tasa-arvoinen kunnioitus ja kohtelu. Tavoitteena on vuoropuhelun aikaansaaminen oppilaan kasvun ja oppimisen tukemiseksi. Kodin ja koulun yhteistyössä otetaan huomioon perheiden kieli- ja kulttuuritausta. Huoltajille annetaan tietoa suomalaisesta koulusta ja koulutusjärjestelmästä, opetussuunnitelmasta, oppilaan arvioinnista, opetusmenetelmistä ja perusopetukseen valmistavassa opetuksessa käytettävästä oppilaan omasta opinto-ohjelmasta. Perheille annetaan tietoa perusopetukseen siirtymisestä sekä jatko-opintomahdollisuuksista perusopetuksen jälkeen. Tarvittaessa opetuksen järjestämisessä tehdään yhteistyötä vastaanottokeskuksen kanssa.

Yhteistyön sekä kodin ja koulun yhteistyön perusteet löytyvät esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmista. Tämän lisäksi jokainen koulu määrittelee vuosisuunnitelmassaan kodin ja koulun välisen yhteistyön käytännön tasolla. Tätä yhteistyömallia sovelletaan myös valmistavassa opetuksessa. Myös esiopetuksessa jokaisella yksiköllä on kirjatut yhteistyömuodot kodin kanssa.

4.5 OPPILAANOHJAUS

Oppilaanohjauksen tarkoituksena on kehittää oppilaan oppimisvalmiuksia ja tukea hänen sosiaalista kasvuaan sekä ennaltaehkäistä oppimisvaikeuksia. Oppilaan opiskelua valmistavassa opetuksessa tuetaan oppilaanohjauksella siten, että opiskelutaidot ja elämänsuunnittelun kannalta tarpeelliset tiedot ja taidot kehittyvät.

Perusopetukseen siirtymistä suunniteltaessa tulee huolehtia siitä, että tieto oppilaan valmiuksista ja edistymisestä valmistavassa opetuksessa siirtyy seuraavaan kouluun. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan mahdollisuus tutustua ajoissa tulevaan kouluun. Valmistavan opetuksen oppilaanohjauksessa tulee kiinnittää huomiota myös siihen, että oppilaalla on käsitys omista mahdollisuuksistaan jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Oppilaanohjauksessa noudatetaan soveltuvin osin perusopetuksen opetussuunnitelmaan.

4.6 SUUNNITELMA KASVATUSKESKUSTELUJEN JA KURINPIDOLLISTEN KEINOJEN KÄYTTÄMISESTÄ JA NIIHIN LIITTYVISTÄ MENETTELYTAVOISTA

Noudatetaan perusopetuksen- ja esiopetuksen opetussuunnitelmaa.

5 OPPILAAN ARVIOINTI JA TODISTUKSET

5.1 OPPILAAN ARVIOINTI

Opetussuunnitelmassa määrätään valmistavaan opetukseen osallistuvien arvioinnista sekä heille annettavasta todistuksesta. Arvioinnin tulee olla ohjaavaa, kannustavaa ja monipuolista. Oppilaan edellytyksiä itsearviointiin kehitetään. Arvioinnin avulla valmistavan opetuksen oppilaalle annetaan kuva myös perusopetuksen vaatimuksista.

Arvioinnin suorittavat yhteistyössä kaikki oppilasta opettavat opettajat. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen havainnointiin ja näyttöön.

5.2 TODISTUKSET

Perusopetukseen valmistavan opetuksen päätteeksi oppilaalle annetaan todistus perusopetukseen valmistavaan opetukseen osallistumisesta. Todistukseen merkitään perusopetukseen valmistavan opetuksen laajuus, opiskellut oppiaineet, niiden laajuus ja opetuksen sisältö. Todistuksessa kuvataan oppilaan edistymistä valmistavan opetuksen aikana.

Esiopetusvuoden päättyessä myös esioppilaat saavat osallistumistodistuksen valmistavasta opetuksesta.

Arvioinnin lisäksi todistukseen merkitään, mihin perusopetusryhmään oppilas siirtyy valmistavan opetuksen jälkeen.

6 PERUSOPETUKSEN OPPIMÄÄRÄÄN SISÄLTYVIEN OPINTOJEN SUORITTAMINEN VALMISTAVAN OPETUKSEN AIKANA

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaan omaan opinto-ohjelmaan voi kuulua perusopetuksen oppimäärän mukaisia eri oppiaineiden opintoja. Oppilas voi saada todistuksen edellä mainittujen opintojen hyväksytystä suorittamisesta osallistumalla perusopetuslaissa tarkoitettuun erityiseen tutkintoon. Jos oppilas siirtyy perusopetukseen valmistavan opetuksen jälkeen perusopetukseen, voidaan perusopetukseen valmistavassa opetuksessa saavutettu osaaminen hyväksilukea, jos oppilaalla on perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot.

Erityiseen tutkintoon osallistuvan tulee osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat eri oppiaineissa perusopetuksen oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja. Tutkintoon osallistuvan oppilaan osaamista arvioidaan suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltäviin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa tarkennettuihin eri oppiaineiden tavoitteisiin. Oppilaan osaamisen tason määrittelyssä käytetään apuna perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin sisältyviä hyvän osaamisen kuvauksia ja päättöarvioinnin kriteerejä. Erityisessä tutkinnossa voidaan suorittaa oppiaineen koko oppimäärä tai osia siitä, kuten jonkin vuosiluokan oppimäärä.

Erityisen tutkinnon hyväksytysti suorittaneelle annetaan todistus perusopetuksen oppimäärän suorittamisesta kokonaan tai osittain. Erityisessä tutkinnossa käytettäviä todistuksia koskevat määräykset sisältyvät perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin.